

Notat

Dato: 27-03-2025
Reference: Lars Tiede Barsballe
Journalnr.: 24/8354

Forslag om lokalpolitisk drøftelse af fremtidens beskæftigelsesindsats som en del af budgetprocessen for budget 2026-2029

Baggrund

I maj 2023 nedsatte Regeringen en ekspertgruppe, som skulle komme med anbefalinger til at reformere beskæftigelsesindsatsen. Ekspertgruppen kom med dens anbefalinger den 24. juni 2024. Det forventes, at der senest inden sommerferien i 2025 bliver indgået en politisk aftale om en reform af beskæftigelsesindsatsen. Reformen vil ifølge regeringen betyde en samlet besparelse på den aktive beskæftigelsesindsats i Danmark på 3,0 mia. kr. frem mod 2030. Størstedelen af besparelsen vil efter anbefalingerne blive hjemtaget i 2026 og 2027. Muligvis 1,3 mia. i 2026, hvis der antages at hele besparelsen skal hjemtages i kommunerne, vil det betyde en besparelse på ca. 20,0 mio. kr. i Norddjurs Kommune frem mod 2030. Det oprindelige nettobudget i 2024 til beskæftigelsesindsatsen i Norddjurs Kommune, er på 90,5 mio. kr., når udgifter til samtaler, tilbud samt integrationsprogram medregnes.

Regeringen offentliggjorde 5. februar 2025 et summarisk notat med det grundlag, som Regeringen nu vil begynde at forhandle med Folketingets partier om. Notatet er vedhæftet som bilag 2. I december 2024 forventede Regeringen at fremsætte et lovforslag om beskæftigelsesreformen i februar 2025, men i det opdaterede lovprogram for foråret 2025, fremgår beskæftigelsesreformen ikke længere. Dermed forventes lovforslaget tidligst fremsat efter sommerferien. Det vil betyde lovforslaget tidligst kan behandles i oktober, givet Folketingets ferie. Dette harmonerer med meldinger fra Beskæftigelsesministeren i dagspressen, hvor hun først forventer en politisk aftale lige før sommerferien.

Forslag om lokalpolitisk drøftelse

Arbejdsmarkedsafdelingen er af Arbejdsmarkedsudvalget blevet bedt om at skabe rammer for en drøftelse af fremtidens beskæftigelsesindsats. Dette forslås for at Kommunalbestyrelsen får en reel mulighed for politisk at drøfte udmøntningen af de forventede frihedsgrader for beskæftigelsesindsatsen i Norddjurs Kommune, herunder at spille deres ønsker til prioriteringer og dimensionering i budgetprocessen. Politisk er det ønsket, at processen tager udgangspunkt i 3-4 emnerelaterede workshops i det tidlige forår, som vil kunne understøtte og kvalificere dimensionering af den fremtidige beskæftigelsesindsats, som kommunen kan og skal træffe, givet en øget kommunal frisættelse på beskæftigelsesområdet.

Nøgletal

Nøgletal viser, at Norddjurs Kommune i 2023 havde højere udgifter pr. fuldtidsperson til den aktive beskæftigelsesindsats end landsgennemsnittet og sammenlignelige kommuner men samtidig lå Norddjurs Kommune betydeligt under det forventede niveau i Beskæftigelsesministerens benchmark¹ og det teknisk beregnede budget. Med en gennemsnitlig nettoudgift på 0,110 mio. kr. pr. fuldtidsperson, svarer dette til en besparelse på 8,8 mio. kr. til forsørgelsesudgifter. Beløbet er omfattet af budgetgarantien.

I 2023 var den gennemsnitlige nettoudgift pr. fuldtidsperson på midlertidig offentlig forsørgelse på 36.890 kr. i Norddjurs Kommune, mens den var 34.796 kr. i sammenlignelige kommuner og 33.687 kr. i hele landet. På landsplan var nettoudgifter for 10,113 mia. kr. til beskæftigelsesindsatsen i 2023. Hvis Norddjurs Kommunes gennemsnitlige nettoudgift til beskæftigelsesindsatsen svarede til sammenlignelige kommuner eller hele landet, ville udgifterne være hhv. 4,307 mio. kr. eller 6,588 mio. kr. mindre. Dette skal ses i forhold til besparelsen i 2023 på 8,8 mio. kr. på offentlig forsørgelse som beskæftigelsesministens benchmark viste. Norddjurs Kommune investerer dermed mere i beskæftigelsesindsatsen end sammenlignelige kommuner og landsgennemsnittet, hvilket resulterer i lavere udgifter til offentlig forsørgelse end forventet. En reduktion i udgifterne til beskæftigelsesindsatsen vil på sigt medføre øgede udgifter til midlertidig offentlig forsørgelse, givet budgetgarantien udligner under et, vil det tilsvarende betyde mindre refusion fra staten.

Dele af den mulige besparelse vil findes via opgavefrafald, men tages der udgangspunkt i ekspertgruppens forslag, vil dele af besparelsen også findes ved at ledige på midlertidig forsørgelse mister dele af de nuværende rettigheder, som de har til at modtage hjælp. Dette risikerer ifølge forskningen på området at medføre øgede udgifter til midlertidig offentlig forsørgelse og på længere sigt øgede udgifter til permanent offentlig forsørgelse. Dette skyldes, at flere ledige eller sygemeldte vil risikere at miste deres arbejdsevne i stedet for at udvikle den, hvis de ikke deltager i en beskæftigelsesrettet indsats. I værste tilfælde vil tabet af arbejdsevne være i et sådant omfang, at de ledige eller sygemeldte vil komme i betragtning til en førtidspension og falder ud af en i forvejen stadig mindre arbejdsstyrke.

Som en del af Økonomiaftalen, forventer Regeringen og KL at der i 2025 vil være nettoudgifter for ca. 74 mia. kr. til offentlig forsørgelse under budgetgarantien². Hvis besparelsen på beskæftigelsesindsatsen medfører en stigning i nettoudgifterne på 4,1 %, vil det medføre en nettoforøgelse på 3 mia. kr. og dermed modsvare besparelsen på beskæftigelsesindsatsen. Kommunerne under ét vil som nævnt blive kompenseret for eventuelle øgede udgifter til forsørgelse under budgetgarantien, dvs. at god performance lønnes.

¹ <https://norddjurs.meetingsplus.dk/welcomeda/udvalg/arbejdsmarkedsudvalget/30-05-2024/protocol/22-arbejdsmarkedsudvalget-nogletal-2024pdf?downloadMode=open>

² KL, Supplementskrivelse vedr. beskæftigelse og integration, 2024

Udgifter til f.eks. sygedagpenge og fleksjob ligger uden for budgetgarantien. De samlede nettoudgifter til forsørgelse og indsats forventes i 2025 at være ca. 110 mia. kr., hvilket svarer til ca. 300 mia. brutto.

Når der samtidig vil ske et fald i antallet af borgere i den arbejdsdygtige alder i Norddjurs Kommune, er der stor risiko for en stigning i forsørgerbyrden med deraf følgende pres på det samlede kommunale budget. Det er derfor relevant, at kommunen aktivt tager stilling til niveauet for den aktive beskæftigelsesindsats i Norddjurs Kommune.

Tidsperspektiv ift. økonomiske konsekvenser

Med udmeldingerne fra Beskæftigelsesministeren i dagspressen om, at der forventes en politisk aftale inden sommerferien, vil eventuelle økonomiske konsekvenser af reformen i 2026 ikke blive en del af økonomiforhandlingerne mellem Regeringen og KL i maj 2025. Det er dog ikke muligt at vurdere, om forsinkelsen i fremlæggelsen af lovforslaget gør, at en eventuel besparelse først hjemtages fra 2027 og frem.

Hvis intentionen om at hjemtage dele af besparelsen som oplyst af ministeren i pressen i 2026 fastholdes i reformen, vil det medføre at Arbejdsmarkedsafdelingen får kortere tid til at tilpasse driften til reformens ændringer.